

משרד הביטחון

ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

התחלת תיק

7550342

מספר משלוח/תיק : 146 - 383 / 1975

תאריך המסמך המוקדם : 10.02.1974

תאריך המסמך המאוחר : 14.03.1974

סימון התיק :

10/01 10/01

10/01 10/01
10/01 10/01

10/01 10/01

אני מודיע לעולמי
מקום שלי
10 בפברואר 1974 מיני כ"ג/3
נשים אהרן.

י"ח שבט תשל"ד
10 פברואר 1974

10/2/74

1500

לכבוד
האלוף אלי זעירא,
ראש אגף מודיעין,
המטה הכללי,
צה"ל.

אלוף נכבד

סעיף 15 לחוק ועדות החקירה, תשכ"ט-1968 קובע לאמור:

- (א) ראתה ועדה חקירה שפלוגי עלול להיפגע מן החקירה או מתוצאותיה, יודיע לו יושב-ראש הוועדה במה הוא עלול להיפגע ויעמיד לרשותו, בדרך שימצא לנכון, את חומר הראיות הנוגע לאותה פגיעה והנמצא בידי הוועדה או בידי מי שהוטל עליו לאסוף חומר לפי סעיף 13.
- (ב) אם שהודע לו כאמור בסעיף קטן (א) רשאי להחייב לפני הוועדה, אם בעצמו ואם על-ידי עורך-דין, להסמיע דברו ולחקור עדים, אף אם כבר העידו לפני הוועדה, ורשאית הוועדה להחיר לו להביא ראיות, והכל כענין הפגיעה כאמור.
- (ג) מי שהועמד לרשותו חומר ראיות כאמור בסעיף קטן (א) לא יפרסם דבר מתוך החומר, אלא באישור מוקדם מאת הוועדה.

2. על סמך הכתוב בסעיף 15 הנ"ל, הריני להודיעך, על דעת הוועדה, כי אתה רשאי להחייב לפני הוועדה, אם בעצמך ואם על-ידי עורך-דין, להסמיע דברך ולחקור עדים ולהביא ראיות על הנושאים הנזכרים להלן, אשר לגביהם רואה הוועדה שאתה עלול להיפגע מן חקירתה או תוצאותיה:

א. אי הפעלת [REDACTED] בחקופה החל מיום 1.10.73 ועד חצות כלילה אור ליום 6.10.73, ללא ידיעתם של ראש הממשלה, שר הבטחון, הרמטכ"ל ואלוף ש. טנן.
ראה לגבי נושא זה:

- (1) ערוחו של אל"ם מ. דגלי, פרוטוקול הישיבה מיום 14.1.74, עמוד 3141 ואילך ומוצגים 217, 218, 218א;
- (2) ערוחו של אלוף (מיל) אהרן יריב בפרוטוקול הישיבה מיום 15.1.74, עמוד 3269 ואילך;
- (3) ערוחה של ראש הממשלה בפרוטוקול הישיבה מיום 6.2.74, עמוד 3374 ואילך;
- (4) ערוחו של שר הבטחון בפרוטוקול הישיבה מיום 4.2.74, עמוד 4175 ואילך;

- (5) עדותו של הרמטכ"ל בפרוטוקול הישיבה מ-29.1.74, עמוד 3838 ואילך, והישיבה מיום 31.1.74, עמוד 3970 ואילך;
(6) עדותו של האלוף ש. גונן מיום 25.12.73, עמוד 1932 ואילך;
(7) עדותו של סא"ל ד. גדליה בפרוטוקול הישיבה מיום 1.1.74, עמוד 2298 ואילך.

ב. אי גיוס מילואים ביחידה 848.

ראה עדותו של אל"מ יואל בן-פורת בפרוטוקול הישיבה מיום 20.12.73, עמודים 1614-1618.

ג. הידיעות מיום 4.10.73 כלילה אור ליום 5.10.73 על פינודי מספחות הרוסים מסוגליה ומצרים.

(1) אי גילוי מלא של כל הידיעות החשובות הנוגעות לנושא זה לחברי ממשלה בישיבתה בבוקר של יום 5.10.73. ראה כמוצג 57 בסנוגרמה של התייעצות צבאית-מדינית ביום 5.10.73 בהשתתפות ראש הממשלה, חברי ממשלה, רא"ל דוד אלעזר, אלוף זעירא ואחרים - הקטע בעמוד 2 של הסנוגרמה המכיל את דבריו על שליחת 11 מטוסי חובלה על-ידי הרוסים למזרח התיכון;

(2) אי מסירת תוכן [REDACTED] מיום 5.10.73 שעה 17.30 (מוצג 145, מסמך 7) לרמטכ"ל.

ראה עדותו של רא"ל אלעזר בפרוטוקול הישיבה מיום 29.1.74, עמודים 4071-4072.

ד. ידיעה [REDACTED] לפי דיווח מיום 27.9.73 (מס' הכתבה מ-4501 חאריך 30.9.73) על כוונת המצרים לפתוח בקרוב באש.

ראה עדותו של רא"ל אלעזר בפרוטוקול הישיבה מיום 29.1.74, עמוד 3872, כי ידיעה זו לא נמסרה לו.

3. עם קבלת הודעה זו הרווחת בדרך לעיין בחומר האמור ואם חחליט להשתמש בזכות הנזכרת בסעיף 15 לחוק האמור, תוכל להתייצב בפני הוועדה ביום 17.2.74 שעה 09.30 בבוקר, לאחר סתן הודעה מוקדמת של שלושה ימים למזכיר הוועדה.

בכבוד רב,

שמעון אגרנט

שמעון אגרנט

נשיא בית המשפט העליון
יושב-ראש ועדת החקירה

לכבוד ועדת החקירה "מלחמת יום הכיפורים"

אדוניים בכבדים,

1. בדיון וחשבון החלקי שפורסם ע"י הועדה, בעמוד 6 סעיף 11 נאמר:-
 "שנית ראש אמ"ן הבטיח לצה"ל מתן התרעה מראש על כוונת האויב לפתוח במלחמה כוללת, התרעה שמיטכה יאפשר את גיוסם של המילואים, הבטחה זו הונחה כיסור מוסד לתכניות ההגנה של צה"ל. אנו מוצאים שלא היה יסור לתת הבטחה מוחלטת כזאת".
2. באקבות קריאת פסקה זו חשפתי וברקתי על סמן מה יכולה היתה הועדה לקבוע מה שקבעה ומצאתי את הדברים הבאים:-
 א. בתאריך 18/4/73 התקיימה התיעצות בבית ראש הממשלה. בסטנוגרמה של אותה ישיבה נאמר:-
 אלוף זעירא: "... לגבי הדרך השלישית - חציית התעלה סמם כאן אני בטוח שנדע על כך מראש ונוכל לתת ההתראה לא רק הטקטית, אלא גם האופרטיבית, כלומר: מספר ימים מראש."
 רה"ט ג. מאיר - "איר נדע? לפי ההכנות?".
 אלוף זעירא - "נדע את ההכנות, נדע שיש סיורי מפקדים והזזת כוחות קרימה, מערך הגנה אווירית מתוגבר ועור סוללות ונראה שמנקים את המחפורות המזונוחות לאורך התעלה, וכללית: כאשר כל הצבא המצרי בכנס לפעולה - אנו יודעים על כך. לעומת זאת, כאשר הוא אינו צריך לעשות שום דבר, אלא להרים טלפון ולהגיר למפקד הצבא שיפתח באש, - הוא יכול לעשות זאת. כי סם צבא די ממושע ורואי יישמעו לפקודות." (ההדגשות שלי)
 הערותי לקטע זה הן:-
 (1) יש כאן התחייבות למתן התרעה על הכנות ולא על כוונות. הועדה קובעת ברו"ח החלק, בסעיף 11: "שנית, ראש אמ"ן הבטיח לצה"ל מתן התרעה מראש על כוונת האויב לפתוח במתקפה כוללת" (ההדגשה שלי).
 יש הבולט מהותי בין התחייבות לגלוי ההכנות, לבין התחייבות לידיעת הכוונות של האויב. כאשר אני מפרט לרוה"ט בנושבה לשאלתה מה אני בטוח שנדע מראש, נאמר:- "נדע את ההכנות, נדע שיש סיורי מפקדים והזזת כוחות קרימה...". ואכן הונא לידיעת המטה הכללי, שר הבטחון, רוה"ט והשרים, שהיו שותפים לדיונים ביום ד' (3/10) וביום ו' כל הידיעות על ההכנות והכוונות בצנאות מצרים וטוריה. הטעות שלי, כמו של כל אלה שקבלו את הידיעות ממני, היתה בהערכת הכוונות, ולא בחוסר יכולת לאתר את ההכנות. (יש ומודיעין מצליח לדעת גם על כוונות האויב, ומאמצים בכרוך זה נעשים בהתמדה. במקרה הנדון כל הצבא המצרי, פרט לקצינים בודדים לא ידע שהכוונה למלחמהולפיכך קשה מאד היה לדעת מתן כוונותיו של האויב. על כל פנים לא היתה כל התחייבות לרווח על כוונות. על בעית הערכת הכוונות אעמוד להלן).

- (2) למיטב זכרוני - ואני נוקט לשון זו מתוך זהירות ואחריות - לש התחייבתי לתת התרעה מראש על ידיעת כוונותיו של האויב. ההגשתי שנדע או לא נדע על ההכנות. באותה ישיבה אצל רה"מ, אני מנמח שלו דרכי פעולה אפשריות. לגבי שתיים אני אומר שתתכן הפתעה מטוס שאין צורך בהכנות: " וזאת כאשר שתיים מסלול דרכי הפעולה שלו, שהן הפחות מסוכנות לבו ושהוא יכול לעשותן בלי הכנות ועל כן גם בהפתעה". (הצטוט הוא מעמור 3, וההרגשה שלי)
- (3) עלי לציין שכושרו של המערך האסופי עלול להשתנות תוך תקופה קצרה והתחייבות כל שהיא יש לה תוקף לאותה תקופה ולא לתקופה בלתי מוגבלת. ענין זה מוסחש בסעיף 2ב⁴ - להלן.

ג.

- ג. קיים מסמך מתאריך 16 יוני 1972, העוסק בהתרעה מודיעינית. (אינני יודע אם הוא הוגש לועדה ולכן אני מצדף העתק.) המסמך תמוס ע"י אלוף אהרון יריב. הערותי למסמך זה הן:-
- (1) המסמך נכתב כיוני 1972 והתבסס על המצב האסופי של יוני 1972, מצב שעלול להשתנות תוך תקופה קצרה.
- (2) גם במסמך זה בסעיף 11, קיימות הסתייגויות, כאשר סעיף 11ב⁴ מתאר מצב הרומה סאד לתקופה של ראשית אוקטובר 1973. סעיף 11 אומר:-
- " ניתן לסכם כי לפעולה יזומה בקנה מידה גדול - בסבירות גבוהה תהיה לבו התרעה אולם:
- א. לא מובטחת התרעה לגבי פרוט פעילות של כל העוצבות.
- ב. לא בכל מקרה יהיה ברור לבו מהי הפעולה המסוימת, בעיקר אם הפעולה תתבצע על רקע של סתייחות כללית המלווה בהכנות לוגיסטיות מסושכות ותזוזות, או על רקע של תרגילים סקיפיסכנא המצרי שיכללו תזוזות בקנה מידה גדול". (ההרגשה שלי)
- (3) המסמך הזה לא הובא לידיעתי ע"י קודמי לתפקיר לפל קיומו לא היה יודע לי עד ראשית 1974, היינו חודשים מספר אחרי מלחמת יום הכיפורים.
- (4) אם אכן הוצג המסמך בפני הועדה, והיא הסתמכה עליו, הרי שנראה לי שזכאי הייתי, בהתאם לסעיף 15, לקבלו כרי להציג בפני הועדה את תגובתי.

3. בסעיף 11 לר"ח הביניים כתוב: "הבטחה זו הונחה כיסוד מוסד של תכניות ההגנה של צה"ל" (הכוונה להבטחה על מתן התרעה שמשכה יאפשר גיוס המסור של המילואים).

כאן עלי להפיר:-

- א. אם הכוונה להבטחה שנתנה ע"י אלוף יריב ביוני 1972, אני מזכיר לועדה שסמך זה לא הובא לידיעתי בעת שהתמניתי לראש אמ"ן ונדוע לי עליו רק אחרי גלחמת יום הכיפורים בתחילת 1974 ולכן לא היתה זו הורעה שיש לי אחריות לגביה.
- ב. אם הכוונה למה שנאמר על-ידי לראש הממשלה בתאריך 18 אפריל 1973, הרי למיטב ידיעתי שום תוכנית סגגנה לא נבנתה על יסוד מה שנאמר על-ידי ב-18 אפריל 1973. התכניות שהיו קיימות לפני אפריל 1973 זהות לתכניות של אפריל 1973 ואילך, והתבססו על אותן הנחות היסוד. לכן תמיהני לאיזה הבטחה מתיחס דו"ח הועדה כאשר הוא אומר:-

" הבטחה זאת הונחה כיסוד מוסד לתכניות ההגנה של צה"ל" (ההדגשה שלי)

תכניות ההגנה של צה"ל לא התבססו על כל הבטחה שלי, היות ואותן תכניות שהיו קיימות ב-1 אוקטובר 72, עת התמניתי לראש אמ"ן, לא שוננו, למיטב ידיעתי, במשך שנת היותי ראש אמ"ן. מכאן שלא היה כל קשר בין תכניות ההגנה של צה"ל ובין איזה הבטחה שנתנה על-ידי.

4. בסעיף 10 של דו"ח הביניים של הועדה נאמר:

"פתיחת המלחמה ע"י מצרים ביום הכיפורים תשל"ד (6.10.73) בשעה 1400 בקרוב, הפתיעה את צה"ל בזה שעד לשעות הבוקר המוקדמות של אפתו יום לא הפריכו הפקוד העליון של צה"ל והנהגה המדינית שמלחמה כוללת עומדת להתחיל... את האחריות לטעויות אלה בהפרכת יש להטיל בראש ובראשונה על ראש אמ"ן ועוזרו הראשי הממונה על מחלקת המחקר באמ"ן..."

בענין זה ברצוני להפיר את ההערות הבאות:-

א. ימים לפני פרוץ המלחמה הציג אמ"ן בפני המטה הכללי והממשלה את ההערכות הצבאיות של צבאות מצרים וטורקיה והוגיש ששני צבאות אלה ערוכים ומוכנים להגנה ולהתקפה כאחת.

(ההצגה לממשלה נעשתה ע"י תא"ל שלו בישיבת הממשלה בשלושה באוקטובר וע"י ראש אמ"ן בישיבת הממשלה בחמישה באוקטובר).

ב. אכן, היתה טעות בהפרכת הכוונה לצאת למלחמה ב-6 אוקטובר, ואין אני נא להקטין כל עיקר את רציבותה של טעות זעת זאת מירת אחריותו של ראש אמ"ן לה. טענתי היא שלאור סכלול העובדות שהוצגו בפני הממשלה, הפרכת הכוונות הדרג הפוליטי העליון של מדינות אויבות היא לפחות גם באחריותה! הוערה עצמה ברו"ח הביניים, בסעיף 10 קובעת: "לא הפריכו הפקוד העליון של צה"ל והנהגה המדינית שמלחמה עומדת להתחיל הוערה אף היא, מאשרת כאן שגם ההנהגה המדינית בחפסה למשנה שבהפרכת כוונות האויב. האחריות למשנה זה אינה יכולה איפה לחול רק על הדרג הצבאי! אני טוען שהפרכת כוונות הדרג הפוליטי העליון, בין של מדינות ידידותיות ובין של מדינות אויבות היא בראש ובראשונה בסמכותה של הממשלה ומפילא גם באחריותה. איש לא יעלה על דעתו לטעון שהפרכת כוונותיו של נשיא ארצות הברית כלפי ישראל מוטלת בעיקר על ראש "השולחן" של ארה"ב במסדר החוץ הישראלי ור' מר' החקר ולא על ראש הממשלה ושר החוץ.

האם אפשר לטעון שהערכת כוונות ראשי מדינות ידידותיות הן באחריות הממשלה והערכת כוונות ראשי מדינות אויבות הן באחריות הצנאי?

כפי שהועדה יכולה יהיה להוכיח מן הסטנוגרמה של ריון הממשלה בתאריך 18.4.73, הרי הממשלה, לאוקטובר, ואף מן הסטנוגרמה של ריון הממשלה בתאריך 18.4.73, הרי הממשלה, אמנם לא בהרכב מלא, עסקה ארוכות בדילמה של כוונות האויב המצרי והסודי לצאת או לא לצאת למלחמה. ז"א, הממשלה ראתה מחובתה לרונן בנושא, לאחר שמעת סקירת הרמטכ"ל וראש אמ"ן, ולקבוע את הערכתה. הממשלה הפריכה כפי שהפריכה, ואם נפלה טעות בהערכה, האחריות לטעות זו, מבחינה מוסרית ומהותית כאחת, חייבת להתחלק בין הממשלה, שקבלה את ההערכה לאחר דיונים מסושכים, לבין הדרג הצנאי שהציג את הערכתו. לשם המחשת יתר של עקרון אחריות הממשלה להערכת כוונות ראשי המדינות הידידותיות והאויבות כאחת, עלי לחזור להזכיר לועדה, שכשנבוע לפני פרוץ המלחמה נסטר לראש ממשלת ישראל, [REDACTED], על כוונותיהם של שני ראשי המדינות (סוריה ומצרים) לפתוח במלחמה נגד ישראל. [REDACTED]

אני שואל: מיהו זה שהכשרתו, בסיונו, תפקירו ואחריותו מחייבים אותו להיות הדרג הקובע לגבי כוונותיהם של ראשי מדינות שכנות, האם ראש מדינת ישראל ושדיו הנכירים, או רק קציני הצנאי? עפ"י כל אמת מידה אין ראש המדינה ושדיו הנכירים יכולים להיות משוחררים מאחריות להערכת כוונותיהם של ראשי מדינות האויב! גם אין הם יכולים לטעון שלא היו בידיהם הידיעות הדרושות להגיע להערכות עצמיות. היו בידיהם הידיעות המלאות על התכונות וכוונותם של צנאות מצרים וסוריה. המוריעין הצנאי חזר וטען שהצנאות האלה ערוכים להגנה ולהתקפה כאחת. אם בכל זאת אותו פורום מדיני-צנאי שדן במצב, שקל, וחזר ושקל, אם אין המדינה נצבת בפני מלחמה כוללת, והגיע למסקנה שההוכחות אינן מספיקות עדין להסיק שכוונת ראשי המדינות של סוריה ומצרים היא לתת את פקודת ההתקפה למלחמה כוללת, הרי האחריות לטעות זו רובצת על כל הפורום ומתחלקת בין מרכיביו, איש איש לפי תפקידו, דרגתו ומסכרותיו. לכן, לפי עניות דעמי, סעתי הועדה בקבעה בסעיף 10 לדו"ח הביניים: "... את האחריות לטעויות אלה בהערכה יש להטיל בראש וראשונה על ראש אמ"ן ועל עוזרו הראשי המסונה על מחלקת המחקר באמ"ן..." (ההרגשה שלי) האחריות המוטלת כאמור על הפורום כולו אינה רק אחריות פורמלית או מיניסטרילית אלא אחריות ענינית של צוות שקבל ידיעות, נתונים והערכות מן הדרג הצנאי, דן בהם ארוכות טוב ורוב כאשר הורג המדיני הוא שלבסוף החליט ופעל כפי שפעל. מן הראוי להזכיר כי על אף הערכתי ברוב הסבירות הנפוכה שבכוונת ראשי מדינות האויב לפתוח במלחמה כוללת, הבאתי בפני הדרג המדיני את ספקותי בנקודה חשובה שלא עלתה בקנה אחד עם הערכתי, דהיינו, יציאתם הפתאומית של משפחות המוסתים הסובייטים מסוריה ומצרים.

בריון אצל שר הבטחון בחמישה לאוקטובר בנוקר אמרתי:

ע' 4 "... סך הכל זה הכל הסערות. השורה המתחננה היא שאין לי הסבר למה הרוסים עושים זאת."

ובישיבת הממשלה בחמישה לאוקטובר:-

ע' 2 " למרות זאת, הרוב היוצא דופן בכל התהליך הזה - 11 המוסתים שהגיעו לסוריה ומצרים שאין עדין הסבר לזה. כאן אנו רואים אקט יוצא דופן."

5. מתוך בתוך דברי שדים בישיבת הממשלה בחמישה לאוקטובר, ניתן להבחין בנרד כי על יסוד המידע שנמסר לממשלה ע"י צה"ל האפשרות למלחמה שתפרוץ ביום הכיפורים ובהתאמה מינימלית בלקחה בחשבון, כאפשרות ריאלית ביותר.
- ראש הממשלה עצמה ראתה את האפשרות שיהיה צורך לגייס מילואים באופן מידי עד כי מצאה לנכון להציג את השאלה, בעמוד 3: "אני רוצה לשאול כי לא התנסייתי במצב כזה: מה הרין בממשלה, אובמדינה אם צריך לגייס מילואים, באיזה דרגות, והאם בחוצה החלטה ממשלה בענין זה?"
- ובענין האפשרות שמלחמה תפרוץ ביום הכיפורים עצמו אומר שר הבטחון בעמוד 4: "ואם יקרה משהו ביום הכיפורים - לפני ישיבת הממשלה ביום ראשון, נסתפק באשור ראש הממשלה בכל דבר, אם לקרוא למילואים או לפתוח בהפצצת נגד".
- "...לנו אין שום מגמה לאיזו פעולה יזומה, אלא רק לענות ולטפל במצב שיכפה עלינו. כמעט ואיני חושב שיהיו חלוקי דעות והזמן יהיה קצר שבו נצטרך לטפל בזה. מבחינת הכנות ונשק שיש לצד השני, יש להם אפשרות, תוך שעות אחדות להתחיל בפעולה. הם נמצאים ליד התעלה וברמת הגולן והם יכולים לתת התרעה קודמת, אבל עד שבראה זאת יהיה זה ממש פעולה".
- באותה ישיבה אומר רב-אלוף אלעזר בעמוד 5:
- "...אני מבין שאם פותחים במלחמה, דבר ראשון אנו נלחמים ועושים כל מה שצריך לעשות בלי הגבלות. יש כאן שני צדדים בלנד, שלגביהם, תוך כדי מלחמה, נצטרך אשורים והם קריבילים: גיוס מילואים והיקפם, בחירת מטרות אזרחיות רציבות, שבנסיבות מסוימות יכולות להיות הכרחיות. שני הדברים האלה - יהיה לנו זמן להביאם, עם התחלת בצוץ הפעולה, בסדר גורל של חצי שעה או שעה לידי הכרעה בפרום זה".
- גם דברי השר גלילי, בעמוד 6, באותה סטנוגרמה נובעים מההרגשה שכל רגע עלולה לפרוץ מלחמה ללא התרעה, כך שלא יהיה זמן לתהליכים מסורסכים של קבלת החלטות ויש לתת מראש סמכויות לרוה"מ ושר הבטחון.
- השר גלילי אומר בסוף דבריו; בעמוד 6:
- "יש איזו אווירה שמתירה את הרצועה ועל כן יכולות להיות הפתעות, לא הייתי רוצה, פשוט, למנועה מאת רוה"מ ושר הבטחון גם את סמכותנו אנו, שהזדמנו כאן היום, באם הדבר יהיה הכרחי לפני שהממשלה מתכנסת! (ההרגשות כולן שלי)
- כאן אני שואל:
- האם לא גויסו מילואים ביום ו' כי איש לא לקח בחשבון שיכולה לפרוץ מלחמה ביום הכיפורים, או אולי לא גויסו המילואים כי ההערכה הטבעית היתה, שבמקרה של פתיחת מלחמה לפני הגעת כוחות המילואים לתזיתותועד להגעתם, יוכלו הכוחות הסדירים היבשתיים והאוויריים לבלום את האויב בעצמם? (ראה דברי הרמטכ"ל ושר הבטחון המציינים המפורש אפשרות להחליט על גיוס מלואים רק לאחר פרוץ המלחמה).
- האם אכן לא היתה כל התעשה? האם לא היה צה"ל בכוננות גבוהההחל מראש השנה (26 ספט'?) האם לא תוגברו הכוחות ברמת הגולן בתוספת של 130% טנקים? האם לא תוגברו כוחות פקוד דרום בתוספת של 70% טנקים? האם כל זה נעשה כי לא היתה כל התרעה? אני טוען שהיתה התרעה, תלקית לפחות, שבגללה כל היחידות הסדירות, כולל בי"ס לשריון, הוזזו לגבולות, והחלפיוס ו' בצהרים (5 אוקטובר) כל צה"ל היה בכוננות ג'. האם זה נעשה כי לא היתה כל התרעה?
- מהי התרעה? האם פרושה למסור את השעה המדויקת שבה יתחיל האויב לתקוף? ובאם חלה טעות ב- 4 שעות הרי זה כישלון? כמה פעמים קרה בהסטוריה שפרותי מודיעין נתן התרעה על השעה המדויקת שבה יתקוף האויב?

אני רואה לנכון להפנות את תשומת לבכם לדבריו של שר הבטחון משה דיין בכנס סגל הפקוד העליון בתאריך 14 פברואר 74 לסכום מלחמת יום הכיפורים שתכנס מדבר בער עצמו:

"...במה היתה הטעות שלנו? בדיוק להפך: בחלק הטקטי ולא בחלק האסטרטגי. במה היתה הטעות? שלא היו לנו שם די טנקים. לא בזה שאנחנו מבינים או איבנו מבינים שמצרים או סוריה הולכת למלחמה, אלא כאשר אנחנו רואים שהשמים מתעננים אנחנו לא עושים מצב ג' בכל יום, אני חושב שזו הפעם הראשונה שעשו מצב ג' במשך 6 שנים או משהו. בדמה לי שגם חיים אמר שבזמנו לא היה. זה לא מפני שאיבנו מבינים שקורה משהו, ושראש אמ"ן לא אמר כמה טנקים וכמה תותחים ומה יכול לקרות. קודם לא היה אף טיל ועתה בסוריה ישנם 35 טילים שמקדמים אותם קדימה. במה היה המשגה? שלא הכנו די כוחות שם למקרה שתתחיל המלחמה שבהיה מוכנים לכך. בדיוק במישור הטקטי ולא בהבנה המדינית אסטרטגית. יותר מאשר לומד באפריל ובמאי, לא רק אני אלא כולנו, שאנחנו הולכים למלחמה ומתכוזבים למלחמה, אז מבחינת ראית תהליך - זה היה תהליך שראינו. מבחינת ההכנות, גם כמות הכוחות וגם ההערכות של הכוונות, צריך היה להחזיק יותר כוחות, ולא הרבה יותר כוחות, קצת יותר כוחות, עוד 100 טנקים, עוד 200 טנקים. אני מניח שלו בפקוד צפון היו לחקה 300 טנקים ולו הם היו ערוכים כולם כמו שפה אמר חיים בר-לב השאלה גם אם עומדים בעמדות ירי. אז במבנה אילו בהתראה, וההתרעה: הזו היא מל באמת, אמר הרמטכ"ל: יכולה לבוא קודם, יכולה לבוא גם יום אחר-כך, יכולה גם לא לבוא כלל, הלו זו היתה איפורמציה שמישהו אמר למישהו, זה לא מישהו בשדה הבחין ואמר, אבל כמו שב-4 בביקר - אנחנו מזלזלים בהתרעה כזו? אפילו של שעתיים, בשביל להכין את הכלים במקום, זה מעט? לא פחות מאשר התרעה שהצד השני עומד לפתוח באש. ולא שהוא תופס אותך כשאתה לא מוכן כלל. ב-12 שעות מלואים אי אפשר לגייס, אבל להעמיד כל כלי במקום אפשר, ולהתכוזן לזה אפשר, לדעת שפותחים באש אני לא מזלזל בהתאעה כזו. של 12 שעות, של 10 שעות, של 5 שעות או של 4 שעות" (ההדגשות שלי)

6. בסכום יורשה לי לציין:

א. אכן, אני רואה עצמי שותף לאחריות לסעות בהערכת כוונות האויב. איני מתנער מאחריות זו ומטעתי ששמן אחיה כל חיי.

ב. עם זאת, לפי עניות דעתי, האחריות הזאת חלה לפחות באותה מידה, אם לא יותר, גם על הדרג המדיני, שהיה שותף פעיל להערכה המוסעית, כאשר בירור היו המידע, הכלים והאפשרות לבחור לעצמו הערכה אחרת, כמו שנעשה ע"י הרמטכ"ל באפריל 73.

ג. עם כל הכבוד, איבני יכול לקבל קביעת הועדה בקשר להבטחה שביתנה על ידי, שאתן התרעה על כוונות האויב לפתוח במלחמה. מכל מקום, החל מיוני 73, ידוע היה לדרג הצבאי והמדיני שמצב ההתרעה במצרים הורג באופן שטענותי.

ד. כמו כן, למיטב ידיעתי, תוכניות המגננה של צה"ל לא התבססו על כל הבטחה שלי. הן, כמות שהן, היו קיטוע באותה מתכונת כאשר קיבלתי את תפקיד ראש אמ"ן, ב-1 אוקטובר 1972 וכאשר פרצה מלחמת יום הכיפורים. ואם חל בהן שינוי כל שהוא, הוא לא התבסס על הבטחות של ראש אמ"ן.

ה. בעשרת הימים שקדמו למלחמת יום הכיפורים נתנה לצה"ל ולמטמלה התרעה רצינית ביותר, אם כי לא סופית ומחלטת. זו הסיבה לנקיטת כל צערי הכוונות שבהם נקט צה"ל בימים שקדמו למלחמה. אם לא גויסו מילואים בימים שקדמו למלחמה, ואף לא בין השעות 0430 - 0930 ביום הכיפורים עצמו, הרי הסיבה לכך אינה מודיעינית! למיטב ידיעתי, בשום מקום או זמן לא נקבע שהחלטה על גיוס מילואים תפול רק כאשר תהיינה ידיעות ספורות וסופיות על כוונה מחלטת של ראשי מדינות האויב לפתוח במלחמה, או על יום ושעה שבהם תפרוץ המלחמה. במסך שנות קיומה של מדינת ישראל גויסו מילואים לאור עובדות מוגבלות יותר ובגלל התרעות חלקיות יותר מאלו שנתנו בעשרה הימים שקדמו ליום הכיפורים של שנת 1973.

7. על כן, מתוך הסתמכות על העובדות וההסברים המפורטים לעיל, אני מבקש את כבוד הועדה:

א. לקבוע כי האחריות לסעות בהערכת כוונותיהם של ראשי מדינות האויב ערב מלחמת יום הכיפורים, נופלת על כל הפורום הממשלתי והצבאי שהעריך מה שהעריך, איש איש לפי תפקידו, דרגתו ומסכויו.

ב. לבטל את הקביעה שערב מלחמת יום הכיפורים קיימה היתה הבטחה של ראש אמ"ן לתת התרעה על כוונות ראשי מדינות האויב לפתוח במלחמה בגד ישראל, התרעה שטענה יאפשר את גיוס המילואים.

ג. לבטל את הקביעה שתכניות המגננה של צה"ל התבססו על הבטחה שלי, בנושא ההתרעה.

ד. לקבוע שנתנה התרעה לממשלת ישראל ולצה"ל, אם כי התרעה לא מוחלטת.

התרעה זו היא שגרסה לתגבורים מאד משמעותיים של כוחות צה"ל בחזית הדרום ובחזית הצפון, והיא שהגבירה את כוונות צה"ל, החל מערב ראש-השנה, עד לכך שהיא הועלתה לגבוהה ביותר כבר ביום ו', חמישה אוקטובר 1973; כמו כן לקבוע שאי גיוס המילואים לא נבע בהכרח רק מהעדר התרעה סופית, אלא שבחלט על כך על יסוד צרוף של מספר נמוקים, לרבות הערכה מנצחית בלתי נכונה בובר יכולת הבליטה של זרועות הצבא הסדיר, כולל חיל אויר, בשתי החזיתות, עד לגיוס המילואים

בכבוד רב,
אלוף * אליהו זעירא

סודי - ביוח
ד ח ר

03/ 1263

לשכת ראש
מ"ל
2260
ד/החרעה/801
תשל"ב תמוז
72 יובל
מסמך זה מוקד... דעים
עומק... מתוך... עותקים

ר' אג"מ
דטמכ"ל
תיק החרעה

חברון החרעה מודיעינית

1. רצ"ב החומר המבוקש בנושא החרעה מודיעינית
לקראת דיון על הפרכת מצב שבתיח 72.

א יריב' - אלון
ראש אגף המודיעין

א/חח

סודי - ביוח

נדיה מני הכסוי (התעלה)

1. נדיה יכולת ההתעלה של הפרד האסוף לכניס התרעתיים העיקריים בנצרים ובטוריה.

הנדים

2. הארועים התרעתיים להם נבנה התשובה הם:

א. פעולה יזומה בקנה מידה רחב

1. מלחמה לכבוש ערני.
2. פתיחה בטלחמת המטה.
3. כבוש חלק מאזור התעלה ע"י העברת כח בס"ג של חס" או שתי חס"א.
4. סגירת מיצרי באב - אל - מנדב.

ב. פעולה מוגבלת

1. פטיטות בעיקר באזור התעלה.
2. חדירות ליסורים אלימים או מודיעיניים.
3. הגדלת המעורבות הסובייטית
- ד. התרעה אוירית (בנוסף לכל האספקטיון האויריים בפעולות שלעיל)

1. הצנה מארבל עולים.
2. מעבר גבול באויר (כולל לצרכי תרם וכולל מטוסי פוקסט).

רכולו וזרועה האיסטרונית

פעולה יזומה בקנה מידה רחב

3. בקורת המוצא בהערכת המצב הינה כי כדי לוצע הירוס אפילו מנצע מוגבל כל שכן מנצע בקנה מידה רחב - הצנא הטצרי זריך להתארגן בהכנות מנצעיות ולוגיסטיות שחייב להיות להן בטוי בהתעלה לא פחות מ- 24 ש' בפעולה קטנה, ולפחות 4- ימים לפני בצוע בפעולה גדולה.
4. כל פעולה, ולו קטנה חייבת כיבד להיות מ'ווה בהכרות כוונות כוללת בצנא (בשלט זרועות).
5. מצב הכסוי האוירי - שהוא בסיסית טוב יזור מכסוי כוחות היבשה - יכול בהחלט לשמש גם אינדיקציה יבטחית מאחר וכוננות ח"א הטצרי תואל לא פחות מ- 6-7 ימים לפני פעולה בקנה מידה גדול עשויה להיות התרעה מוקדמת יותר מ- 4-6 ימים לגבי כוחות היבשה.

- מצב הכסוי הנוכחי ב-848 נוהג לנו בשחון בקפלה התרעה [REDACTED]
- בציקר [REDACTED] יום סוף (כגון [REDACTED]) וזאת למרות הקטיים הגוברים והולכים לאחרונה [REDACTED]
8. כוסר התרעה שלנו לדרגי דיב' - חט' ובעיקר באזור התעלה אינו מבטיח כי תהיה לנו התרעה על תזוזות ובעיקר הכנות לפעולה גזרתית/מקומית.
9. להלכה מצעים היכולה להפגיע אותנו ע"י פתיחה באש ארט' או פשיטה בסדר גדול חטיבתי, אך למעשה לא ניתן להבית כי המצרים יסתכנו בפעולה כזו מבלי שיעשר לפני כן ההכנות הלוגיסטיות והמבצעיות הנדרשות לספיגת תגובה צה"לית צפויה.
10. פעולה מצרית לחסימת מיצרי באב אל טנדו תחייב קידום טייסות ו/או כלי שיט לאזור. יש לנו כיום בשחון בהתרעה לגבי תזוזות כלי שיט בזירת ים - סוף ובסבירות גבוהה ניתן להעריך כי גם על קידום טייסות לזירה בקבל התרעה.
11. ניתן לסכם כי לפעולה יזומה בקנה מידה גדול - בסבירות גבוהה תהיה לנו התרעה אולם :-
- א. לא מוכנסת התרעה לגבי פרט פעילות של כל העוצבות.
- ב. לא בכל מקרה יהיה ברור לנו מהי הפעולה המסוימת, בעיקר אם הפעולה תתבצע על רקע של מתיחות כללית המלווה בהכנות לוגיסטיות ממשכות ותזוזות או על רקע של חרגילים מקיפים בצבא המצרי שיכללו תזוזות כוחות בקנה מידה גדול.

פעולה מוגבלת

12. לפעולה מוגבלת וחדירה אלימות קטנות, מיקושים, סיורי מודיעין וכו' לא תהיה לנו התרעה כיוון שלא מתחייבות, בכל מקרה הכנות גדולות ואפשר לאטום אותה ממערכות הקשר.
- מערך לניש מגדיל את יכולת ההתרעה שלנו ברמה הטקטית אך אין לראות בו פתרון להתרעה בטוחה.

אלוה ואעזרנו ואנצורנו

13. הגדלה משמעותית של המעורבות הסובייטית תיעשה באמצעות "רכבת-אווירית", על עצם קיומה של ה"רכבת האווירית" וכן על היקפה גוד אולם עד כה לא התגברנו על בעיית ההתרעה באשר לתוכן המועבר ב"רכבת" כזו.
- התרעה טובה בנושא זה, ניתן לנו בעבר [REDACTED] אך יש לזכור כי התרעה כזו אינה מוכנסת בכל מקום גם בעתיד.

התרעה אווירית

14. כאמור (ראה סעיף 5) פעולה אווירית מצרית בקנה מידה רחב תחייב אותם להכנות קבוצתיות ולוגיסטיות שמהיה להן בטוי בהתרעה לא פחות מ- 7 - 6 ימים לפני הפעולה.
15. בנושא ההתרעה האווירית: אין לנו בשחון בהתרעה מפני מארבי טילים.
- מערכות [REDACTED] ומדשות תספרנה את יכולתן לגלוי [REDACTED] אולם, כאמור, ללא ודאות בכך. בכל מקרה מערכת [REDACTED] תהיה מבצעת לפני סוף טנה העבודה 72.
16. לפני התרעה על חדירת מטוסים - הכסוי ההתרעה הקיים עונה על מצב זה, אולם [REDACTED]

התרעה של תאום מבצעי ריג שרבי

27. הבטול לתאום פעולה בינערבוי ב-848 הינו חלקי מאד, הסיבות לכך הן-

א. [redacted]
ב. פעילות בינערבויט מעטה בנסיכות הנוכחיות, יש אפשרות אינדיקציה ממקורות [redacted] לגבי תאום מסוג זה.

28. בעצב הנוכחי, הפעילות, כאמור, קטנה, עם זאת סביר להניח שאם חושפל מסקדה משותפת בינערבויט כלשהיא [redacted]

29. קיימת גם אפשרות של תאום בין טוריה וירדן [redacted]

נח"ע

30. הגברת המידור בארגוני החבלה, חסול הבסיסים בקו הגבול ובעיקר פעילות מח"ע חו"ל מעמידה בפנינו כיום אתגרי כסוי חדשים שאנו ערוכים להם חלקית בלבד.

31. בשנה האחרונה גדלה בצורה ניכרת השקעתנו ויכולתנו בקליטת [redacted] אך בשלב זה עיקר מרוסמם היתה בהגברת הידע הנסיסי, ערכה של 848 כסוכנות התרעתי לנוטאי מח"ע בשלב זה היא מוגבלת.

32. עיקר משימות הביסודי ההתלעתי של מח"ע דרך גבולות-המדרינה מוטל על יח' 654, מערך הסוכנים התרעתיים של היחידה [redacted] אינו בא לידי נטוי בנסיכות הנוכחיות,

בלבנון ליחידה כושר התרעתי טוב, אם כי לא מושלם, וזאת למרות הקשיים האיסופיים שנוצרו לאחר שהמחבלים עברו מהגבול ומתרכזים בעומק המדינה.

33. למרות הישגים התרעתיים שהיו לצומת בשנה האחרונה בהתרעות על סיגועי מח"ע חו"ל וכן בהגברת כמות ידיעות והתרעות טרותי ר', לא ניתן לומר כי יש לנו התראה טובה על מח"ע בחו"ל ומח"ל.

34. [redacted]

35. יש להרגיש בעיקר את סיגוע מח"ע בשייט הישראלי באזור באב - אל - סנדב. לבעיה זו אין בשלב זה פתרון התרעתי נאות. [redacted]

לשכת	ראש	אמ"ן
סל'		4268
ל/תיק ועדה/2679		
אדר	תשל"ד	
מס' 74		
מסמך זה כולל...דפים		
עותק...מתוך...עותקים		

מזכיר ועדת החקירה

הנדון: פכתב יו"ר ועדת החקירה מיום 17 מרס 74

להלן התייחסתי למכתב הנדון:-

א. לסעיף 9 -
לא זכורה לי שיחת טלפון עם תא"ל שלו בנושא ידיעת [REDACTED], כמתואר במכתבו של תא"ל שלו מ-14 מרס.

ב. לסעיף 10, סעיפי משנה ד' ה' -

(1) איני זוכר ביום ענין-עכוב הלפט. יתרה מזאת, זה אינו נראה סביר בעיני וזאת מאחר שאם אכן עכבתיו, הייתי צריך לאשרו לפני הוצאתו. עובדה היא, כי הלפט הוצא בבוקר ה-6 אוק' - אני אינני זוכר שאשרתיו אז נאף אחד אינו זוכר שאכן אשרתיו. לאור הנ"ל, מובן כי לא זכורים לי היום הנמוקים לעכוב כזה, אם אכן היה.

(2) בדיעבד אני יכול לנסות לשחזר כנימוק אפשרי לעכוב כזה אם העובדה כי כאמור לא הערכנו את הידיעה כמוסיפה משהו על ההערכה הקיימת וייתכן שקווחי לקבל תוך זמן קצר ידיעות משמעותיות יותר. אך כאמור לא זכור לי שעכבתי לפני חצות ושאישרתי בבוקר הוצאת לקט זה.

א' זמנאי
ראש אגף המודיעין

9067 בין חרי ה'202?

24.3.74

8

כ"כ כחמוז תשל"ד
12.7.1974

סודי ביותר
ד ח ו ף

לכבוד
האלוף אליהו זעירא,
תל-אביב

אלוף נכבד,

לאחר שהוגש הדיון והסכונן החלקי הנוסף של הועדה
לממשלה ולועדת החוץ והבטחון של הכנסת, אני מודיע לך בזאת
כי הועדה האפשר לך לעיין, בחוץ כחלי המסודים של הועדה,
בחלקים של הדו"ח הנוגעים למידע והערכתו, וזאת בנחון לחנאי
השמירה על הסודיות כאמור בסעיף 26 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968.

הואל נא להחקיר אחי לשם קביעת המועד.

בכבוד רב,

דוד ברטוב, שופט
מזכיר הועדה

כ"א באייר תשל"ד
13.5.1974

לכבוד
אלוף אלי זעירא,
רחוב הפרסה 44,
צהלה,
תל-אביב

אלוף נכבד,

על דעת ועדת החקירה הנני מאשר בזאת
קבלת מכתבך אשר המצאת לוועדה.

בכבוד רב,

דוד ברטוב, שופט
מזכיר הועדה

14.2.74.

4130 מ.פ.3 פ.מ.

תאריך מילוי: 14.2.74

16⁰⁰ 74 200 16 פתוחה (מחזורי) - חשבון עבודת ימים בלבד
מס' חשבון: 3307 פ.מ. - מס' חשבון: 3307 פ.מ.

לראש
החשבון

במלוא
החשבון
4.5.75

4179	49	3141	1
4180	50	3142	2
4181	51	3143	3
4182	52	3144	4
4474	53	3145	5
4475	54	3146	6
4476	55	3147	7
3269	56	3148	8
3270	57	3149	9
	58	3150	10
	59	3151	11
	60	3160	12
		3165	13
		3166	14
		3167	15
		3168	16
		3169	17
		3170	18
		3171	19
		3176	20
		3177	21
		3183	22
		3184	23
		3185	24
		3186	25
		3187	26
		3872	27
		4071	28
		4072	29
		1614	30
		1615	31
		1616	32
		1617	33
		1618	34
		2297	35
		2298	36
		1432	37
		1433	38
		3970	39
		3971	40
		3972	41
		3973	42
		3838	43
		3839	44
		4175	45
		4176	46
		4177	47
		4178	48

כ"ג באדר תשל"ד
17 במרץ 1974

לכבוד
אלוף אלי זעירא,
ראש אג"ו,
המטה ל.

אלוף נכבד,

הנני מצרף בזה את העתק סכתבו של תא"ל אריה
שלו מיום 14.3.74 בחשובה למכתב מזכיר ועדת החקירה מיום 74.3.3.

נא למסור לנו בכתב, בכל המקום, את הערותיך
על הכתוב בסעיפים 9, 10 (ד), (ה) במכתב של תא"ל שלו.

נכבוד רב,

שמעון אברמס
נשיא בית המשפט העליון
יו"ר ועדת החקירה

לוטתו

אגף מודיעין / מחקר
 טל' 2491
 ס/0403/7411/581.12
 כ' אדר תשל"ד
 14 מרץ 1974

מזכיר רועדת החקירה

כללי

1. מחיחס למכתבך מ-3 מרץ 74 בענין ידיעה של מקור [REDACTED] מאריך 5 אוק' 73.
2. לאור מסך הזמן שעבר מאז (5 חודשים) נאלצתי להסתייע בזכרונם של מספר קצינים באמ"נ/מחקר שטיפלו בידיעה ובעיבודה למודיעין.

רקע (ידיעות והערכה קודמת)

3. בליל 4-5 אוק' 73, דומני שהיה זה קצת לפני חצות, החלו להגיע אלינו ידיעות, ממקורות 848, על צעדים לפינוי חפוז של נשות וילדי מומחים/יועצים הסובייטים שכסוריה. סא"ל יעבץ חיים, ר' ענף 3 ו-סא"ל יערי אביעזר, ר' ענף 5, הגיעו למשרד כדי לעבד ידיעות אלו למודיעין. כאשר שבתי הביתה, קצת לאחר חצות, הנחיתי את עוזרי, אלי"ם גר"א, לגשת למשרד לרכז הטיפול בנושא. בשעה 0240 יצא לקט צבעוני (כחטיפות בהול) בנושא זה.

4. על בסיס הידיעות שהיו ברשותנו בענין הפינוי החפוז של נשים וילדים מסוריה והגעת מטוסי חובלה רוסיים לסוריה ולמצרים הפצנו ההערכה הבאה:-

א. בצעוני מס' 421 משעה 050240 הוצגו שתי אפשרויות עיקריות:-

" 1) החלטה סורית לסלק את היועצים והמומחים הסובייטים, כפי שעשתה זאת מצרים.

" 2) פינוי חפוז של נשים וילדים סובייטים מסוריה נוכח הערכה/ידיעה של ברה"מ, כי צפויה החלקות מלחמתית בין סוריה, ויהא גם מצרים, לישראל. אפשרות זו מקבלת חיזוק נוכח הידיעה (שטרם אומתה סופית) על טיסת 5 מטוסי "אירפלרט" למצרים, במקביל לטיסת המטוסים לסוריה."

ב. בצעוני מס' 423 משעה 051315:-

" 1) בסעיף 16, בו הועלו שתי האפשרויות, תוך סבירות לא גבוהה, לראשונה, נאמר:

" א) שמדובר בקו סורי מחוכנן, במגמה להיפטר מהמומחים הסובייטים ולשנות את האוריינטציה המדינית, מהישענות על ברה"מ לכיוון המערב. אפשרות זו נראית לנו בסבירות לא גבוהה, כיוון שסמונים

בה סיכונים חסורים לקצב ההתעצמות הצבאית, הפיתוח הכלכלי ואף למשטר עצמו.

(ב) שמדובר בפינוי משפחות המומחים בסיוע, אם לא בהסכם, עם הסורים. זאת כדי לצמצם פגיעות בהם במקרה של לחימה ששני הצדדים, או רק הרוסים, רואים אותה כאפשרות ממשיה לזמן הקרוב. לחיזוק הנחה זו תשמש העובדה, כי בשלב זה נשארו המומחים עצמם כחפקידיהם.

(2) בסיכום ההערכת של אותו צבעוני, בסעיפים 42 ו-43, מוצגת האפשרות של חששות הסובייטים כי צפויה יוזמה צבאית סרנית-מצרית נגד ישראל. נאמר בסעיף 43: "הגעת מטוסים אלה הן לסוריה והן למצרים ועזיבת כלי השיט את נמלי מצרים מעלה את האפשרות, כי פינוי המשפחות מסוריה אינו נובע ממחויבות בין הסורים לסובייטים, אלא מחששות סובייטים שצפויה יוזמה צבאית מצרית-סורית נגד ישראל". עם זאת, הערכתנו לגבי יוזמה צבאית כזאת היתה: "כאמור, אנו מעריכים סבירותה של פעולה יוזמה כזו כנמוכה".

הערכת הידיעה

5. ב-5 אוק' בערב טופל בהוצאה לקט צבעוני על בסיס ידיעה [REDACTED]
6. לאחר שבדקתי נושא זה עם ראשי הענפים 5 ו-3 נראה לי שההחלטה להחיות לידיעה בצבעוני נחקלה לאור תוכנה, אף כי:-
 - א. כשל אי דיוקים בדיווחי אותו מקור בעבר העריך ענף 5 את המקור ככיבוני.
 - ב. הידיעה כללה נתון לא נכון והוא פינוי מומחים סובייטים מסוריה.
 - ג. בענין פינוי משפחות - היר כידינו ידיעות על כך לפני כן, החל מליל 4-5 אוק'.
 - ד. ההערכה כי ההוצאה החפוזה של המשפחות מצביעה על האפשרות שהיא נובעת מ"חששות סובייטים שצפויה יוזמה צבאית מצרית-סורית נגד ישראל", כוונתה על-ידינו כמה שעות לפני כן (ראה סעיף 2/3/4 לעיל). בקטע שבסוף הידיעה של [REDACTED] שאומר כי הסורים ניסו הרחקה בכוונה של מלחמה, ראינו, עד כמה שזכור לי, כמחזק הערכה זו ולא כידיעה "מחדשת" ו"מהפכנית".
7. הערכת הידיעה כוונתה בסעיפים 1-4 של לקט צבעוני כחיסוף בהול מס' 427 אשר נכתב ב-5 אוק' בערב, עוכב אזי ויצא לאור ב-6 אוק' בבוקר. נא עיין בצילום לקט זה הרצוף בזה. ||

הסיפור כידיעה

8. בערב יום כיפור נשארו בעבודה עד שעה 1830 ואתי אל"מ לכרך וקצינים נוספים.

בגלל רביטוח המצב וכצעד חריב כהחלט, הנחיתי את ר' ענף 6 ואח ר' ענף 5 להשאיר קצין בכיר בכל אחד מן הענפים למשך כל ליל ויום הכיפורים וכן הושר קצין בכיר של ענף 3 שמילא אותו לילה חפיד של ר' משמרת ב-מד"ח.

9. עד כמה שזכור לי בדקתי הידיעה לאחר שהגיעה אלי והחלפתי דברים בענינה עם ענפים 5 ו-3 והנחיתי, לאחר סכך, להוציא צבעוני בנושא. צבעוני נמסר ע"י ר' ענף 5 טלפונית ל-מד"ח (כנראה בין 1800 ל-1830). בנוסף - אני מניח כי, כמקובל עלי, מסרתי על הידיעה ל-ראמ"ב שעה שהיה כבר בביתו, באחת משיחות הטלפון אשר זכור לי כי קיימתי איתו באותו ערב, לפני שעזבתי את המשרד לכיחוי. אגב, לפי בדיקתי נראה, שהידיעה הטלפונית של מקור [REDACTED] לא הופצה ע"י מד"ח ב-1700 אלא מעט מאוחר יותר. היא הגיעה בטלפרינטר ל-מד"ח בשעה 1741 (רצוף צילום הידיעה).

10. בהקשר לטיפול בהוצאת הצבעוני, אחרי שכדקתי עם ר' ענף 5, ר' ענף 3, רס"ג אילך תהילה, רס"ג מאיר אלרן וסרן יעקב גוטמן (ס-מד"ח) הרי התמונה, כאשר לוח הזמנים הוא משוער ועל-פי זיכרון:-

א. ר' ענף 5 (סא"ל יערי אביעזר) כתב צבעוני על בסיס הידיעה, לאחר שקיבל אותה, והקריא אותו ל-ר' משמרת מד"ח (רס"ג תהילה), כנראה בין שעה 1800 ל-1830. ל-רס"ג תהילה היו, לדבריו, כמה השגות ולכן הקריא הצבעוני לרס"ג מאיר אלרן (שעה 1845-1830 בערך), שקיבל השגותיו וכתב נוסח חדש.

ב. מיד לאחר סכך הקריא רס"ג תהילה את הידיעה הגולמית וכן אח שני נוסחי הצבעוני ל-ר' ענף 3 (סא"ל יעבץ). לפי זכרונו של רס"ג תהילה אמר לו ר' ענף 3 שהוא מוכרח להחליף דברים בענין זה עם ר' ענף 5 ועם ראמ"ג משום שהענין חשוב.

ג. בשעה 2000 בערך הקריא ר' ענף 3 ל-ר' משמרת מד"ח נוסח סופי של הצבעוני לאחר שתיאם אותו עם ר' ענף 5. זכור לי כאופן כללי כי ר' ענף 3 דיבר אתי לפני כן בטלפון לביתי (מניח בין 1900 ל-1915) לפני שהלכתי לבית-הכנסת, סיפר לי על מצב הטיפול בצבעוני ועל הרעיונות שלו לגביו, וסיכמתי אתו שכאשר יגמור כתיבתו יקריא לאל"מ גרא לאישורו (וזאת משום שעמדתי לצאת לבית-הכנסת) ולאחר סכך לאישור ראמ"ג. ר' ענף 3 הנחה את ר' משמרת מד"ח להקריא הצבעוני מילה במילה לאל"מ גרא ואח"כ ל-ראמ"ג ואמר לו כי הוא עומד לדבר על הצבעוני עם ראמ"ג. לדברי ר' ענף 3 דיבר עם ראמ"ג לכיתו על הצבעוני וחוכנו ואמר לו כי יקריאו לו אותו מיד ס-מד"ח לאישורו.

ד. לדברי רס"ג אילך תהילה לאחר שאל"מ גרא עשה כמה שינויים קלים בצבעוני הוא הקריא אותו מילה במילה ל-ראמ"ג, בראמ"ג הורה לעכב הצבעוני וכינחיים לא להפיצו.

ה. סרן גוטמן יעקב שהיה קצין משמרת מד"ח זוכר כי ר' המשמרת אמר לו באותו ערב שראמ"ג הנחה שלא להוציא את הצבעוני, ולעכבו.

ו. הצבעוני יצא ב-6 אוק' בשעה 0635. לדברי רס"ג תהילה שיפל בהוצאתו רס"ג אלרן אך האחרון אינו זוכר את פרטי המעשה.

ז. צבעוני זה, יצא כאסור בנזק 6 אוק' (סס' צבעוני 427) כאשר הוספו אליו אזי מספר סעיפים (5-7) על בסיס ידיעות שהגיעו משך הלילה. סעיפים 1-4 שבצבעוני הם אלו שהיו בנזק הסופי של הצבעוני שנכתב ב-5 אוק' בערב. ר' ענף 3 זוכר כי הצבעוני שהכתיב ל-ר' משטרה מדינת ב-5 אוק' בערב כלל ארבעה סעיפים אלו כלכד.

אדיה שלו - תא"ל
ע' ראטיג למחקר

ס י ו ט ה

ירושלים,

לכבוד

אלוף א' זעירא

אלוף נכבד,

בחשובה למכתבך מיום 17.4.74, הריני להודיעך בזה
שהוועדה נחגה לענין מסקנותיה בדו"ח החלקי מיום 1.4.74 בקשר
לנושא הנזכר במכתבך, בהתאם למירוש שנחנה שם לסעיף 15 לחוק ועדות
החקירה, תשכ"ט-1968.

כאמור בדו"ח החלקי, עוד חבוא הנמקה מלאה למסקנות
האמורות שם ושבר זה חל גם לגבי מסקנותיה בנושא הנ"ל.

לפיכך סבורה הוועדה כי בשלב זה על כל פנים, אין מקום
להעזר לבקשה הכלולה במכתבך.

בכבוד רב,

שמעון אברנט
נשיא בית-המשפט העליון
יו"ר הוועדה

כ"ו בנטשן השל"ד
18 באפריל 1974

לכבוד
אלוף אליהו זעירא,
חל - אביב.

אלוף נכבד,

בחשובה למכתבך מיום 11.4.74, הריני להודיעך
בזה שהוועדה נהגה, לענין מסקנותיה בדו"ח החלקי מיום 1.4.74 בקשר
לנושא הנזכר במכתבך, בהחלט לפיירוש שנחנה שם לסעיף 15 לחוק ועדות
החקירה, תשל"ט-1968.

כאמור בדו"ח החלקי, עוד חכוא הנמקה מלאה
למסקנות האמורות שם ודבר זה חל גם לגבי מסקנותיה בנושא הנ"ל.

לפיכך סבורה הוועדה כי בשלב זה על כל פנים,
לפני סחן הנימקוים המלאים, אין מקום להעחר לבקשה הכלולה במכתבך.

בכבוד רב,

Eld's frnd
שמעון אגרנט
נשיא בית המשפט העליון
יו"ר הוועדה

17.4.1974

לכבוד
ועדת החקירה - מלחמת יום הכפורים

א.ג.,

1. בדין וחשבון החלקי שפורסם ע"י הוועדה, בעמ' 8, סעיף 11 נאסר:-
"שנית, ראש אסי"ן הבטיח לצה"ל שתן התרעה סראש על כוונת האויב לפתוח במלחמה כוללת, התרעה שמישכה יאפשר את גיוס הסטודר של המלואים. הבטחה זו הונחה כיסוד מוסד לתכניות ההגנה של צה"ל. אנו סוצאים שלא היה יסוד לתת לצה"ל הבטחה מוחלטת כזאת".
2. ככל שהתואר "ראש אסי"ן" מכוון אלי ולא אל קודמי, הרי בקביעה זו יש טעם פגיעה בי, במסרתי ובטעמדי.
3. לפי מיטב ידיעתי אין ראיות הסוכיחות שבאוקטובר 1973 היתה קיימת הבטחה שלי לתת "התרעה סראש על כוונת האויב לפתוח במלחמה כוללת".
4. אלסלא נזהרתי מאד הייתי אוסר שהראיות מצביעות על היפוכו של דבר.
5. מאחר ולא הייתי רוצה להניח שהועדה קבעה ללא ראיות מספיקות שאכן היתה קיימת הבטחה כזו, הרי שיש כנראה ראיות שעל קיומן לא ידוע לי.
6. לפיכך, יש לי, לפי עניות דעתי, הזכות שראיות אלה, כולן, חובאנה לידיעתי ותנתן לי ההזדמנות לנסק, להוסיף, לחקור ולסתור.
7. עיון במכתבו של כבוד השופט אגרנס, מיום 10 פברואר 1974, הסופנה אלי, יוכיח שככל שהובא לידיעתי, על פי סעיף 15 לחוק ועדות החקירה, חוסר כלשהו שעלול לפגוע בי, הרי שהיה זה חוסר בענינים אחרים לגמרי והנושא הנ"ל שבגללו מצאה הוועדה, בסופו של דבר, פגם בי, לא סוזכר בו כלל וכלל.
7. לפיכך מצאתי לנכון לפנות היום אל הוועדה ולדרוש:
 - (א) שתצביעו בפני על חוסר הראיות שעל פיו קבעה הוועדה את הנאסר בסעיף 11 של הדו"ח החלקי. (ראה סעיף 1 למכתבי זה).
 - (ב) שהחוסר הנ"ל יועמד לרשותי לעיון.
 - (ג) שתאפשרו לי חקירת עדים, הבאת חוסר ראיות נוסף, סותר או נובד, שתן הסברים על החוסר הנמצא בידי הוועדה וכן כל פעולה פרוצדורלית תקינה לשם מעון ושכנוע.

בכבוד רב,

א.ג. 13.5.74
Pila
L36N

ש מ ר ר
א י ש י

74

14 אפר' אפר'

תשל"ד

ניסן

מזכיר וועדת החקירה

הנדון: בקשה לקבלת הסטנוגרמות של עדותי בוועדה

1. אבקש לקבל לרשותי את עותקי הסטנוגרמות של עדותי בפני הוועדה.
2. מובן כי אתחייב לשמור על החומר בהתאם להוראות הוועדה.

א. זעירא אלוף

סודי ביותר
למכתב בלבד
מ-1

ראש הממשלה
 שר הבטחון
 רמטכ"ל
 ראש אג"מ
 ראש אמ"ן
 ע"ר אג"ן למחקר

אגף מודיעין מחקר

ענף 5+3 (במארח מסמך ידוע)
 תאריך 6 אוקטובר 75
 שעה 0635 0830
 מס' סודי 427
 עוזק מס'
 מסמך זה כולל 2 דפים

כהרל

יר ענף צפון (פ) 1,2,3,5,6, רמח"ק קט"ח,
 848 (פ), ר' המוסד, ע' שב"ס רמחמ"נ אויר
 רמחמ"נ יס, משה"ח מר כהנא (פ) רמ"ח מכ"ש

לקט מודיעין מיוחד-מדיני

הנדון: פיגרי הסובייטים ממזרים וסוריה עשוי להזקק כהכנות הערכיות למלחמה

2. מקור [REDACTED] כנדה"מ ספר בהסתמך על דיווח [REDACTED] ידיעה לפיה הרחיקו שלטונות דמשק את המומחים הסובייטים מסוריה ל-כנדה"מ בדרך האויר, כולל משפחותיהם. לדברי אותם מקורות סובייטים ניספו הסורים צעד זה בטענה שכוננתם וככוננת מצרים לערוך מלחמה בישראל.
3. הגם שהקו הכללי של הדברים שנמסרו למקור, מסקף את מהלך האירועים, יש לקחת בחשבון קיום אי-דיוקים שיכולים לכבוע הן מאמינותו של הדיווח, והן מהמגמתיות של המקורות הסובייטים שמסרו הידיעה.
4. ידיעה זו מעלה שתי אפשרויות בסיסיות:-

א. שלטובייטים נודע כי הסורים והמצרים נוקטים בצעדים צבאיים לקראת מלחמה ביוזמתם, התפתחות שלפי ההערכה הסובייטית טומנת בחובה סכנה חמורה, ודינמיקה עצמית העלולה להביא להידרדרות שתהפוך במהרה לבלתי נשלטת. בהנחה שכך, סביר כי כנדה"מ דרשה התנהגות מציאותית ומאופקת מסוריה ומצרים, כאשר התברר למרוסקבה כי הערכים ממשיכים לבצע תהליך ההתכוננות למלחמה, החליטו לפנות באורח מקיף את נוכחותם ממדינות אלה הן במטרה להרמיע לקוחותיהם מהסקלולציה הרת אסון והן כזי להמחיש את מורה רוחם והתנגדותם הנחושה להתנהגות ערבית חסרת אחריות זו.

2/..

חומר רגיש
 מפאת רגישות המקורות מהם הושג מידע זה לא יוכלו נתונים אלה כמלואם בשום פרטים מודיעיני נוסף הם מועברים לידיעת המכותבים בלבד.

אין לרווחו כולו בקשר קיי או אלוטו. השימוש המבוצע בו - ע"י חנומו לפקודות העין הטיפול בו - ע"י המורשים לכך בלבד. יש להחזיקו בתנאי בטחון מירביים. חל איסור מוחלט על יצירת עוזקים נוספים ממנו. על כל חקלה בטחונות - ידועת מיידיית לקיבט חמי.

סודי ביותר

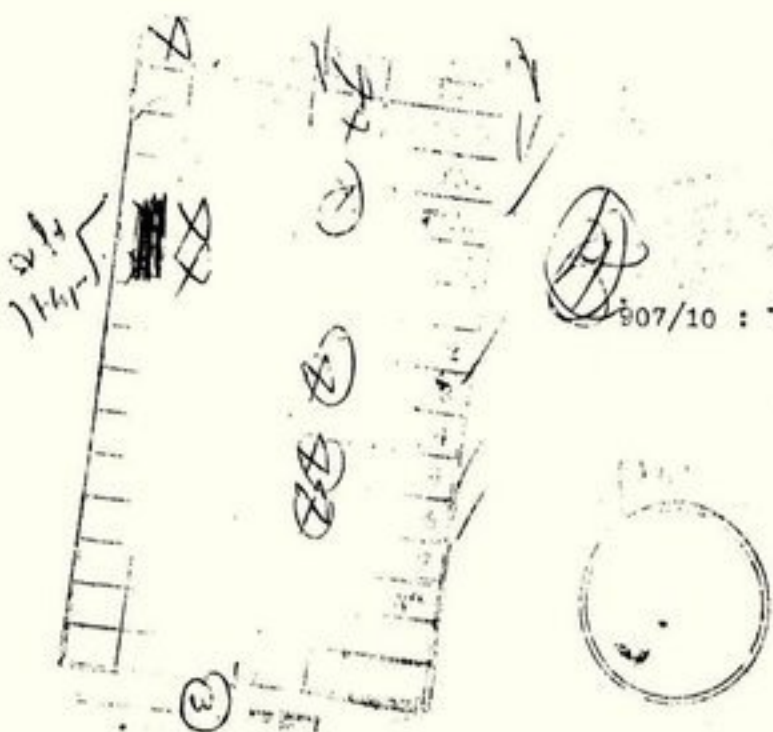
סדרי כירחך
למכתב כלכד

427/5+3

ב ה ר ל

- 2 -

- ב. טעל רקע ההתנגדות הסובייטית לצעדים הצבאיים שנוקטים הסורים והמצרים
החלע חוכךך חריף בין הערבים ל-כרה"ם, שיתכן אף כי בא ריך השאר,
לביטוי כדריטות ערביות חריגות ו/או מהטניות. בטעם כזה יתכן שהסורים
והמצרים כיוזמתם דרשו סינוי הסובייטים, והתמטרו כנראה המלחה
כטיעון להרחקתם.
5. סכל מקום, כשלב זה נמשך כמלוא הקצב והדחיות הפינוי הסובייטי מסדריה,
וכנראה אף מסצרים. כמסגרת זר-
א. 2-22-4-5 איל-18 הניעו בליל 5-6 אוק' לסדריה.
ב. 1 איל-62-7-2 איל-18 הניעו בליל 5-6 לסצרים, כך שצויים להגיע עוד
2 איל-18 לסצרים הנוקר.
- ג. כנסלו לטקיה וסרטוט נעשה סאמך סובייטי חריג להחמטט ככל כלי
הטיים לצורכי הפינוי.
6. הפינוי הסובייטי מסדריה כולל את סרבית הבסיסים העיקריים (חרסט, חלב, תי-4,
תדסר), כאשר לפי עדות אחת עטויים כמה סוכחים כודדים וחיונים (לערכים)
להסאר, כנראה ב-טט"ל הסורי.
7. כנסלי סצרים אין עתה אניות לחימה סובייטיות, כאשר כמלי סרטוט-סעיד,
ומסא-סטררת ריקים, וכאלכסנדריה רק 6 אוניות עוד ועוללה. כנראה בלתי
כשה).

לידי ביותר

ב ה ו ל

נר : 907/10

אל :

דע :

מאת :

משימה :

מסור :

ת.ז.ק. : 5.10.73 1510

ת.ד. : 5.10.73 1645

ט.ס. : 79

הנדון :- הסיבות לפינוי המומחים ומשפחות הדיפלומטים מסוריה לברחים

מאת :
אל :

נודע לנו [redacted] שסוריה הרחיקה את המומחים הסובייטיים
 ושהמטוסים החלו להעביר אותם מדמשק למוסקבה. אותם מקורות
 מסרו כי אפילו משפחות הדיפלומטים הסובייטיים החלו להגיע מדמשק.
 המקורות הוסיפו כי הסורים נימקו את ההחלטה בכך שבכוננת מצרים
 וסוריה לערוך מלחמה נגד ישראל ולכן הורחקו.
 לידועה..

001367-5 OCT 73

=====

טודי ביותר

ת.ז.ק. : 5.10.73 1720

מ ו ט י : 5.10.73 1730

9+פ10

כאן

907 לאה ב- 1740 (5) ת,

4

משדד הבטחון
ארביון צה"ל ומערכת הבטחון

סוף הת'יק

5000 (1.70)

28/דא